

Tre vannverk Fra Grenlandsboka (91) TAU

Området vest for Falkumelva har hatt, og har, fortsatt stor betydning for vannforsyningen til Skien og Gjerpen.

På midten av 1800-tallet var vann mer tilgjengelig nær gårder og hus som åpne bekker og tjern og brønner enn i våre dager. Slik var en del gårdsbruk hjulpet i situasjoner når brann oppstod. Likevel en sikker og god vannforsyning ble mer og mer påkrevet. Kunsten var å få vannet ført fram over større avstander. I 1863 startet Skien på sitt vanninntak fra Ulvsvann. En demning ved Kvernhusbakkens utløp medførte noe oppdemming av vannet som så fikk større kapasitet til å dekke byens behov.

Under bybrannen i 1886 fikk det imidlertid skjebnesvangre følger at vannet fra Ulvsvann ikke nådde skikkelig fram. Vannledningen var blokkert av en stor stein. (både del av rørledning og steinen kan du se på Brekke museum). Ulvsvann har nå gått ut på dato og er nå kun en reservekilde. I dag pumpes vannet til byen opp fra Norsjø til vanntårnet på Meierkollen. Herfra fordeles det.

Gårdsvannverk og brønner forsynte faktisk gjerpensfolk med vann til langt inn i forrige århundre. Først på midten av 1920-tallet fikk Gjerpen kommunalt vannverk, Ørnstjern. I 1905 slo imidlertid Aasmund Norgaard på Mæla igjennom kommunalt sommel i Gjerpen kommune og fikk tillatelse til å anlegge privat vannverk. Hans hovedkilde var Åletjern. Vannet ble pumpet fram gjennom jernrør til tre mindre samledammer han hadde anlagt i det lille dalføret ved Stigertun og opp mot Ugleveien. Nordgaards Vannverk forsynte i sin tid tettstedene Nordre Falkum, Mæla og Rising med vann.

Nordgaard var en handlingens mann. Han var ikke alltid så nøye med klarering med grunneierne i området før han innrettet sin virksomhet. «Det er enklere å få det til om en tar seg litt til rette enn når en skal spørre først», svarte han lakonisk da grunneieren undret seg over hvem som hadde gitt ham tillatelse til å legge sommerledning fra Nordre Trytetjenn ned til Åletjern.

Striden om rettighetene til grunnen i området kunne være heftig. Det fortelles at en av bøndene fra Falkumsida nektet å fjerne seg, «dra seg unna annen manns eiendom». Han stod trygt på egen grunn, mente han, fordi han hadde fylt skoa med jord før han gikk hjemmefra.

Etter en mangeårig rettsak mot Gjerpen kommune tapte Nordgaard i 1938 sin rett til å levere vann i sentrale strøk av bygda. Han tapte til slutt på grunn av dårlig vannkvalitet. God kvalitet var nemlig en kontraktfestet forutsetning han hadde forpliktet seg til i avtalen han hadde inngått med kundene.

Med den veldige utbyggingen av Strømdal og Gulset og med det tilflyttingen vi har hatt i moderne tid (på slutten av 1900-tallet og inn på 2000-tallet) er bruk av marka til turliv og rekreasjon blitt sterkt etterspurt. Det lille Åletjenn har hatt viktig funksjon i så måte. Følgende lille ungdommelige blogg-innlegg illustrerer vannets betydning i våre dager:

”Gode, gamle, trofaste Åletjern

- 06.jun.2008 kl.23:21 i Blogg

Vært på Åletjern i dag! :D Årets første bad, utrolig seint, jeg vet.. Men det var egentlig rimelig deilig! Åletjern leverer som alltid :) Jonas var jo så smart at han skulle sote seg inn i noe svarte greier som lå der, noe han heller ikke fikk vekk, så det så ut som at han hadde hatt noen utrolig mislykkede forsøk med selvbruningskremen. Selvom Jonas er utrolig brun fra før, da. Heldige han -.-

Etterpå når vi skulle stikke hjem, gikk jeg med Mathias, Ole og Sindre. Haha, det kan umulig ha sett bra ut! Ole og Sindre på Mathias sin sykkel, og Mathias og meg på min. Jeg var jo livredd, og Mathias holdt på å kjøre inn i en liten unge. I tillegg klarer han ikke sykle på gangstien, så han kjørte jo opp i buskene hele tiden, så jeg ble brent på brennesle. Og ikke bare det, men tror du ikke den gutten klarte å punge bakdekket mitt også, da? Men ellers er Mathias egentlig veldig kul :) Når jeg skiltes fra dem, stakk jeg hjem og dusja og sånt. Deretter gikk jeg til Janine, hvor vi bare slappet av. Deilig dag. ”